

УДК 004.9

М.М. Долик

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, Україна

ІНФОРМАЦІЙНА СИСТЕМА ОЦИФРУВАННЯ ДОКУМЕНТІВ ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ

М.М. Dolyk

INFORMATION SYSTEM FOR DIGITIZATION OF DOCUMENTS FOR PRESERVATION OF UKRAINE'S HISTORICAL AND CULTURAL HERITAGE

Оцифрування архівних документів є одним із найважливіших напрямків діяльності архівних установ країн світу. За кордоном уже розпочалося розроблення нормативних документів, що регулюють процеси оцифрування. Вивчення досвіду оцифрування архівних документів свідчить про важливе значення цифрових технологій для збереження світової спадщини.

Серед нормативно-методичних документів, які регулюють застосування технологій оцифрування, можна виокремити міжнародні нормативні документи, до яких відносяться стандарти і технічні звіти Міжнародної організації зі стандартизації (ISO), а також національні нормативні документи – це різні стандарти, керівництва, інструкції. Слід виділити декілька нормативно-методичних документів, які регулюють процеси оцифрування:

1. «Стандарт оцифрування S6» («S6: Digitisation Standard»), в якому визначено повноваження Головних архівістів Сполученого королівства та союзних держав (Нова Зеландія, Австралія і Канада) щодо використання стандартів для управління архівними документами.

2. Технічний звіт ISO/TR 13028-2010 «Інформація та документація - Керівництво з організації оцифрування документів» («Information and documentation - Implementation guidelines for digitization of records»), який містить рекомендації щодо створення та підтримки документів у виключно електронному вигляді.

3. Оновлена версія технічного звіту AS/NZS ISO 13028:2012 «Information and documentation – Implementation guidelines for digitization of records».

4. ISO/TS 19264-1:2017 «Фотографія – Системи архівування – Аналіз якості зображення – Частина 1: Непрозорі оригінали» («Photography – Archiving systems – Image quality analysis – Part 1: Reflective originals»).

5. ISO/TR 19263-1:2017 «Фотографія – Системи архівування - Частина 1: Передовий досвід фіксації електронних графічних образів матеріалів культурної спадщини» («Photography – Archiving systems – Part 1: Best practices for digital image capture of cultural heritage material»).

Серед другої групи нормативних документів слід виділити:

1. Керівництво «Управління програмою та проектами оцифрування».

2. «Керівництво з оцифрування бібліотечних, архівних та музейних матеріалів» («Managing the Digitisation of Library, Archive and Museum Materials»).

3. «Політика цифрового збереження: керівництво для архівів» («Digital Preservation Policies: Guidance for archives»).

4. Документ «Оцифрування в Національному архіві» («Digitisation at The National Archives»).

5. Стандарт сканування документів.

6. Національний архів Нової Зеландії підготував «Рекомендації з використання форматів файлів для створення цифрових документів - Керівництво з управління

документами. Версія 1» («Advice on File Formats for the Creation of Digital Records – Recordkeeping Guide, October 2014, Version 1»).

7. Стандарт ANSI/AIIM MS44 під назвою «Настанови для контролю якості сканування зображень» («Recommended Practice for Quality Control of Image Scanners»).

8. Стандарт DIN 31644 «Інформація та документація - Критерії для довіреного електронного архіву» («Information und Dokumentation – Kriterien für vertrauenswürdige digitale Langzeitarchive, англійська назва Information and documentation – Criteria for trustworthy digital archives»).

9. Технічний комітет CN 171 «Питання архівації та управління життєвим циклом документа» (Applications pour l'archivage et la gestion du cycle de vie du document) французького національного органу з стандартизації AFNOR (від Association Française de Normalisation – Французька асоціація зі стандартизації) опубліковано новий стандарт NF Z 42-026, який дає визначення і встановлює вимоги до послуг з оцифрування документів з паперовими носіями і контролю за наданням цих послуг.

10. Стандарт JIS Z 6017:2013 «Управління документами – довготривале збереження електронних документів» («Document management – Long-term preservation for electronic imaging documents»).

Міжнародні проекти:

1. Європейська комісія опублікувала «Рекомендації з оцифрування та он-лайн доступу до культурної спадщини та електронного збереження» («Recommendations on digitisation and online accessibility of cultural material and digital preservation»).

2. Проект цифрової бібліотеки «Європеана» («Europeana»).

3. Проект Світова цифрова бібліотека (WDL).

4. Програма ЮНЕСКО «Пам'ять світу». Проект «Пам'ять світу в цифрову епоху: оцифрування та збереження» («Memory of the World in the Digital Age: Digitization and Preservation»).

5. Програма ЮНЕСКО «PERSIST».

Одним із найважливішим завданням архівних установ країн світу є впровадження нових технологій, формування цифрового контенту та подальше його використання на основі нормативних документів, що регламентують процеси оцифрування. Вже у більшості країн світу розроблено або знаходяться на стадії розроблення нормативні документи, які регулюють процеси оцифрування архівної спадщини. У провідних країнах світу оцифрування архівних документів здійснюється в рамках національних програм.

На сьогодні актуальним завданням для архівної галузі України є розроблення та впровадження нормативно-методичних документів, які регулюють весь комплекс робіт з оцифрування, а також розроблення стратегії оцифрування документів Національного архівного фонду.

Література

1. Новые исследования оборудования для оцифровывания / О. И. Перминова, Е. Д. Яхнин, Т. И. Степанова, И. В. Бурцева, А. Н. Каменский, В. Н. Попунова, А. И. Шарикова // Библиотеки и ассоциации в меняющемся мире: новые технологии и новые формы сотрудничества : девятая междунар. конф. «Крым–2002» : труды конф. – М., 2002. – Т. 1. – С. 243–247.

2. Тимошенко Р. Э. Цифровые и компьютерные технологии на страже сохранности библиотечных фондов / Р. Э. Тимошенко // Документы на небумажных носителях: создание, хранение, использование : сб. ст. / С. А. Добрусина (науч. ред.); Федерал. агентство по культуре и кинематографии и др. – СПб. : РНБ, 2008. – С. 101–112.

3. Архіви України. Офіційний веб-сайт Державного комітету архівів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua>. – Назва з екрану.